

Pridplata
na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za politiku pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju.
Dopisi se nevr-
ćaju.

God. III. U Kalači

U Četvrtak 20. Studine. 1873.

Broj 26.

E L E G I A.

na smrtnom odru Dr. Ivana Dežmana. — spjevao Antun Kovačić.

Velikane mladi! zašto ova Omota me magla. tuga? Ta, je l' bratstvo k tebi me prikova, Ili koja sveza druga? . . . — Ništa! . . . tek te vidih, spoznah lično, — Tek po dielih znam ti ime dično!	Ah, kad gledam sred tudjih krajā Franju tvoga! — kojih, ljubav vierna, I vilinski uzlet, — duše spaja : Kolika mu tuga neizmjerna Stisnuti će dušu, kad užuje : Da pobratu smrtno zvono zuje . .	Čemu sve to? — sve je ništa, ništa! . . — Sva je zemlja tekar zvezda jedna, — Jedna iskra vela sred ognjišta — — Jedna, koja utrnut će biedna! . . . A za njome na miljone inih — Još se roji u toj prostorini . .
Mlad, još diete lutam i plandujem Pjesme jekom, vilin — luzi ; Prem od starca prigovoro čujem, Prem zavide svi mi družu! — Al nemarim! zar tim komu skrivim — Što za polet, što za pjesmu živim!	Ah, kad gledam na tvu pjesmu čara, Pjesmu dragih: „Smiljka i Koviljke; — Kada gledam plamnog „Poletara;“ — Kada gledam sve te krasne biljke — — Što ih skupi za Hrvatsku tužnu, Bolestnicu, robinjicu sužnu! — —	Ne, ne — mladče! mišlju kud urenu?“ — Ukor čujem istim časom; — Kud ti mutno oko to utonu?“ — Sad će blagim, ljubkim glasom ; Nevidiš li ondje divnost raja? — On je sjajan, njemu nejma kraja!
Takvom, zašto mi se danas muti? Zašto prozam s gorka bola? Zašto po tih luzih: cvjetnih putih — Sad je mrtvo, pustoš gola! . . . Zašto oči moje, živi plamen — Ukočile sad se nieo kao kamen . . .	Kada gledam gōspu ti divote, Koja bliedi nesvjestvna uz tebe ; Kad — dječicu, angele milote : Ko u mladih srdašcih ih zebe ; — Kada gledam rođjake ti mile, Kako u to mutno oči pile . . .	De prozirni vjekovite vience, Što ih zvezda bliest propliče ; — Pak mi reci sada uzamjeuce : Tko je zemlje sretno biće? Reci, tko je mrtav od djedova — Kieh su dušo vriela krasnih slova!
Oh, kad gledam pjesničkoga smjelca, Uzhitnoga poletnjaka ; — Učenika otea nam Kurelea ; Sina krši i klisa jaka : Gdje na mrtvom tom se odru kući, Gdje na plač si roda šuti, muči . . .	Kad Hrvatsku gledam, ko Niobu, Gubeć sve po redu slavne sine ; Kad ju gledam k tvom se micat grobu — Štenjuć : „i ti mlado čedo sgine . . . Ti, što liek si skupljō na sve strane — Da ti majci bolnoj — bol odlane“ . .	Reci, tko je mrtav od junaka — Kieh vitežka sablja bliesnu — Za Hrvatsku, da nam bude jaka, Da joj sreće zvezde kresnu! Zirni . . . reci! . . . pak ko čovjek plači, Ali duh od tiela nek je jači! . . .
Gdje na jauk lakokrilih vila : Tuj Ivana nježna, laka, Tam Augusta, svoga druga mila — Perom, rječju baš junaka : — Tek na tamnom tom se odru kućiš, Tok na jauk njihov šutiš, mučiš . . .	I kad čujem grmit tučno zvono, Tužno zvono, ljudstvu poprat zadnji! — Oh! tad srce voljno je i sklono.— Natrag predat! uklonit se radnji, Svietu, slavi; . . . i sve nek se briše! . . Sve je ništa : što je, što bitiše! . . .	Tek, kad tiela veriga se rieši — Onda znade, što je nebo! Onda znade u čem ljudstvo griši, — Što 'e ko čovjek radit trebo! — — Za to mladče na noge lagane! — Nek se duša krili, oko plane! — —
Gdje na uzdah Hrvatčadi vite, Čela vedra, oka smjela ; Gdje na suze sakupljene svite, Što se okol izpreplela — — Ti besjedi vazda zlatnoj vičan, — Sada niem si, mrtav, nepomičan! . . .	U kut mladče! nekaži se nikom! Plači, svisni! — skrsti lomne ruke : Budi kamen! . . ali svietu likom — Poznajućeg zemlje slasti i muke . . . U kut mladče! u njem nek potamne Svi poleti, — i sve pjesme plamno! —	Nek uz tebe drugovi pohrle, I nek sliedo, — za kog plaču ; Nek mu grob, i nek mu diela grle : Tīm će dobit dušu jaču! Tīm Hrvatska nebudo Nioba, Nit će stenjat kod vašijeh grobā!“

O T V O R E N O P I S M O.

Prosvietlog Gospodina. Ivana Dobrila u Istri Biskupa Porečkog.

Kad se kod nas biraju poslanici za državni sabor, biraći se neosvrću na svoj rod, koji ga dušom i srcem ljubi, već slušaju i biraju tudjina, baš kako su skoro činili naša bratja u Istri. Danas se još kod nas nalazi po gdjejkoji mladić, koji isto da se primi u popove. Al neima izbora, i vije se okolo nas nevolja: da će s koro nestat Svećenikah, koji Boga naviestuju našim jezikom. A nevolja da nemamo učitelja,

koji bi nam djecu bunjevačku i šokačku poučavali, već nam se o vrat obisila. Dakle kad štijemo krasno Pvesvietlog Biskupa pismo, prodešava nam se: kanda bi čuli glas koji opisuje žalošno duševno štanje naših bunjevaca i šokacah, uvjerenismo dakle: da najkoristniju nauku podijeljujemo čitaoem kada iz „Naše Sloge“ slideće apoštolsko rieči pretiskamo:

Častnomu gospodinu Antunu Karabaiću, vlastniku „Naše Sloge“ u Trstu.

Častni gospodino! Kad je vriome izborom za carevin-sko vieće bilo jur blizu, upitaste me Vi, častni gospodine,

zkvh.org.rs

bih li se ja latio zastupništva, ako bi me seljaci u zapadnoj Istri izabrali. Ja sam Vam na to odgovorio iskreno i po istini, da sam već star i iznemogao, željan mira i pokoja, a neprikladan za ljute borbe, kojih ima bez kraja i konca u carevinskom vieću. Uz to sam i predviđao, da će nesramni rovani i mutljivi prigodom izabrah šarati i varati na svaku ruku, i toliko prašine i smrada uzvijati u vis, da neće prosti dobroćudni i poštenu kmeti moći vidjeti ni razlučiti, ni što je bijelo, ni što crno. Znao sam, da će oni neki po njihovoj navadi služiti se i blatom laži i zlobe, mržnje i poruge, i to navlastito na nas svećenike, da tim bezazlene ljude zasliepe i za sebe dobiju. Predviđao sam još i drugih nepodobštinah i sleparijah, kojih mi netreba kazati, jer ih sad i sami kmeti znadu. Za sve to sam Vam odpisao, da nisam voljan primiti poslaničtva u Beč. — Ali sa žarke Vaše rodoljubivosti prigovoriste mojemu odpisu, da treba puku zagovornika i branitelja u tolikih nevoljah i mukah, koje ga kolju. Na to ja stadoh razmišljati pučke potrebe, a navlastito onu poglavitu potrebu, za koju se imaju najprvo i nada sve druge starati biskupi. Ja rekoh sam sebi : U Porečkoj biskupiji ima jur sada više plovanijah i kapelanijah, kojim nemogu dati ni plovana ni kapelana, jer ih neimam. Mnogi svećenici su ostarali, mnogi su nemoćni; u seminariju u Gorici u prvom i drugom bogoslovnom razredu nije ni jednoga žakana; u trećem i četvrtom razredu ih je šest, a šest mjestah je praznih; a u svih osam latinskih ili gimnazialnih razredih neima Porečka biskupija morda n' dva mladića, koji će izabrati duhovnički stališ. Jedno ljeto uz drugo pomru i iznemognu u biskupiji od devedeset i nekoliko svećenikak tri, četiri njih. — Susjednoj Tršćanskoj biskupiji treba svake godine najmanje petnaest mladomisnikah; a u seminariju je u prvom bogoslovnom razredu samo jedan žakan i jedan u drugom; u trećem i četvrtom ima ih jedanaest, a 37, velim, trideset i sedam mjestah je u seminariju praznih. Eto sad, račun je gotov, kojemu nima prigovora; u desetak godina polovica naše Istre neće imati duhovnih pastirah! Biskupi u našem primorju nastoje i skrbe složno, da vjerni puk svoj obrane od tolike nesreće. Godine 1871 smo mi biskupi zajedno napisali molbenicu, i ja sam pošao u Beč, da ju dam samomu presvjetlomu cesaru u ruke. Godine 1872 smo opet svi skupa pisali ministrom, i molili smo ih, neka nam pomognu, dok je na dobi, prvo nego duhovnici pomru u primorju. Malo potle pisali smo i opet svi zajedno carevinskomu vieću, i preporučili mu tu pučku i crkvenu potrebu, a po mladom ljetu ove godine sam ja po drugi put išao u Beč, i što ljeplje i iskrenije sam se molio cesaru u ime svoga bogoljubnoga puka, koji pita od mene vriednih svećenikah. Iza sve te skrbi i petnaestljetna neprestna nastojanja moga za tu poglavitu i svetu stvar, činilo mi se je, da sam dužan još pokušati, nebi li se na budi koji način i kojim god putem dalo postignuti u Beču, da nam se u Istri duhovništvo i s njim zajedno vjera Isukrstova nezatru. Pomislio sam na kmetški život u našoj zemlji, koji je doista pravo mučeničtvo, kad si puk jedno ljeto s drugim i uz najveći trud nemore toliko žitka pridjelati i pribaviti, da bi nebog živio bez teške skrbi i nevolje; prizvao sam si na pamet, kako su ljudi raztrešeni po dalekih selih, bez škole i svakoga nauka van onoga, što ga čuju od svoga duhovnoga pastira; predstavio sam si u duhu ne daleku budućnost, kad neće dohri ljudi imati slugah božjih, koji bi ih poučavali, naputjivali na dobro, tješili u tolikih nevoljah, pomagali uzgojivati milu im djetčicu u strahu božjem, griješne a spokorene s Bogom pomirivati, i napokon preminuvše u blagoslovljenu zemljicu pohranjivati, što si svaki vjernik želi od srca: kad sam sve to i još koješto drugo živo promislio, raztužila se je duša do dna u meni, te sam rekao sam sebi: neka bude i to još uza sve ono, što sam do sad učinio. Ako te vjerni puk izbere za svoga uzdanika i poslanika, pođi u ime božje u Beč; prosić ćeš još jedan put cesara i ministre; kazat ćeš carevinskomu vieću živu želju i potrebu svoga puka; morda je božja volja, da se dođje tim putem do lieka ljutoj rani vjernoga puka, to tali-

janskoga to slovinskoga. Ne drugi nego taj uzrok i razlog me je sklonio i prinudio, da privolim, častni gospodine, na Vašu molbu, te da Vam dopustim, da me preporučite kmetom za izbor. Volja božja nije bila, da se tim putem išće željena pomoć toj tolikoj pučkoj i crkvenoj potrebi. Hvala Bogu! Ja i mnogi moji izmed moje braće svećenikah bili smo u toj prigodi pogrdjeni i opsovani, kako nismo još nikad i nigdje za svega našega života; hvala Bogu i zato! dogodilo nam se je to za stvar pravednu i poštenu. Žalostno je viditi, kako su bezazleni puk smutili i zasliepili na njegovu škodu i sramotu; al i opet: Hvala Bogu! što takva puku treba doista, da počne jednom svojima očima gledati, i sam svojom glavom misliti i razabirati, pak će doskora uviditi i osvjedočiti se, tko mu je dobročinitelj i pravi prijatelj, tko li neprijatelj i tlačitelj njegovih prava i pravica, i svete vjere njegove.

Molim Vas napokon, častni gospodine, da date tiskati ovo pismo u cienjenom Vašem listu, da doznadu tim putem štovani birači, koji su mene počastili svojim pouzdanjem i glasom, za što su se oni borili na izborih.

S celovom bratske ljubavi

U Poreču dne 24. listopada 1873.

J. Dobrila biskup.

D O P I S I.

Sz.-Istvan 9. Stud. G. uredniče! Ako je istina, da je čovjeku prirodno: da svoj imetak brani. proti tlačenju i otimačini, onda mora da bude još većom istinom: da je dužan čovjek braniti svoja duševna prava. A ovo je među svimih prvo: da mi se podijeljava u crkvi i u škuli nauka u onom jeziku što ga ja govorim. A to se pravo u bunjevcu povriedjiva u jednoj škuli Sz.-Istvanskoj, u kojoj od kako je u njoj učiteljevao G. Petrovac, nauka ni je se bunjevačkoj dieci u njihovomu materinskomu jeziku podijeljivala, već jedino u magjarskom. Ovim načinom je griješeno proti zakonu, i proti pravu roditeljah, bunjevački. No taj G. učitelj sad odilazi, ja ga neću da kudim, al ipak mislim: da kršćansku svijest nevriedjam, kad izjavljam: da nije naša prava poštivao i tako svojoj učiteljskoj dužnosti ovostrano odgovarao. Naša škulska stolica nastupa sad pravo izbora, mi bunjevački roditelji izčekivamo od nje: da će bdititi vrhu naših pravih, i takog učitelja izabrat: koji će i kadar i voljan biti, da našu diecu poučava u našem jeziku, kako to pravo nam zakon ugovara. Ta za Boga! ako smo mi vjerni građani naše ugarske domovine, valjda time nismo to zaslužili: da nam se prava gaze. *)

S. M. K.

Kurd, 15 studenoga. Vi ćete se čuditi, vlaslavni gosp. uredniče! što ja, redoviti Vaš dopisnik, a ljubimac naše dvojedno posestrime „Vile,“ kraj tolikih sgodah i nesgodah svejednako tako dugo šutim. Nu oprostite Čete mi

*) Da nam ovo pismo nije stiglo iz pouzdana ruke, nikad nebi izvivali: da je po naše bunjevece u Sz. Istvanju tako žalostno stanje. Znamo da je škulska stolica predsjednik G. Zupnik, znamo da je u toj župi polovica bunjevaca, dakle neulazi nam u glavu: kako je to moglo biti: da kad stariji učitelj vrši svoju dužnost podjednako prama obom plemenu, da se onda mladji učitelj tako oduzla: pa se polovici puka neodaziva. Bratjo! jezik je sriedstvo po kom duša ne samo izdaje ono što ima u pameti i u sreću, već po kom i prima u pamet svo ono: po čemu se učiti dobro i uredno misliti i u sreću, po čemu treba da se vižba pošteno osi- čat, pak ono što je liepo, dobro, i pravo djelovati, ako dakle uzmete djetetu jezik, onda smo zatvorili vrata umu i sreću. No nešto će učiti kroz prokopyana vrata, kroz tudj jezik, al to će harati u pameti i sreću ko noćni tat. Bratjo eno vam primjer u pomagjarenoj Sikusdi, pitajte zašto je nazivaju magjari muskom? zašto tamo nozna da ugodi nijedan pop, baš ko ni u Miški? a i onde i ovde su pastirovali plemenite duše svećenici, zato! jel su svoj jezik izgubili: a magjarski jezik nauini poslužiti, slovačko i slaviansko sreće. Eno vam primjeri u Dušniku i u Batjnu zašto ovi ljudi propadaju, zemljišta im i ovde i onde prikuplavaju pošteni magjari iz Fajsa zato! jel su polu jezika izgubili, pak nemogu da prime nauku ni škulsku ni crkvenu, ni u pamet ni u sreću. A drugiče bi bili i ovde i onde ljudi skromni i radinji. Svećenici pitajte zašto nalaze svoje nasljedniko Nazareni baš kod slaviana u Dušniku i Sz.-Istvanu. Bog neka sačuva Batjince. Pazimo da nas jednoč na sudu božjem neukori svoti Pava Apostol, koji govori: da svakog valja učiti na svojem jeziku. Ured.

i Vi, i naši ljubljani štoci, kad se sjetite iz ove pustinje utlačena moga prvoga dopisa „što redje to sladje.“ Opažavam da se „Vilini“ suradnici, a pa i ja, obraćamo i „Subotičkomu Glasniku“; nezato kao da bi nam dosadila „Vila,“ nego baš protivno i zato, što smo uvjereni o smieru „Vilinu,“ koj je naskroz zadahnut duhom našega bunjevačko-šokačkoga naroda. Prigovaralo nam se kako komu drago, s tom nema sumnje, da list, komu Ste Vi urednikom, nalazi odziva od najsjajnijih palačah do najnižih kolibah, djegod stanuje naš narod i jednokrvna naša jugoslavenska braća. Pa jer u tom spasonosnom i po narod koristnom smieru želimo viditi i „Sub. Glasnik,“ eto Vam uzroka, zašto sam zamočio bio pero, da koju i u njem progovorim. Ljudi, koji nam podmiću zaporku, da „buuj. i šok. novinah“ nerazumiše, a sad opet da „Vile“ nerazumiu, budite uvjereni, gosp. uredniče! takovi ljudi, nerazumiu ni onoga što sami napišu. Pisci i suradnici „Vilini“ dovoljan su jamac našem občinstvu, da će nas kroz Vaše uredništvo razumjeti oni, kojim pišemo. Te ako prisposodobimo naš list danas s izhodjajem njegovim, uvjerit ćemo se, da smo mnogo stazu pročistili, silnu maglu raztepli, narod k sobi dobroano prikupili i oko njegove sreće svojski se latili. On to priznaje, a mi zasada drugo i neišćemo. Već jedno od srca i duše želimo, da se pod razvijenom jur pred tri godine narodnom buuj. šokačkom zastavom složno borimo. Iza noći sviće dan, iza kiše sjaji sunce, iza tuge stiže radost, a iza sveudiljne borbe pobjeda. „Vila“ i „Subot. Glasnik“ budi nam Lelj i Polelj na nebeskom svodu južne Ugarske. Te ko što dosad radismo jednoručno, radijmo odsad objeručke odlučnom, neumornom, nepokolebivom voljom, značajno, pošteno, narodno i slobodno: za pravo i istinu! *)

Daljni uzrok moje šutnje, okrom sukromnih mojih poslova, bijaše primirje na ugarskom polju državnštva i gospodarstva. Ili pravije da rekнем: bijaše široko polje nevolje! Marvinska kuga, za njom kralelj, iza nje nerodica hljeba, pošast na njihov s gamadi, a po vinogradih sa suše, zajmovi i „krachovi,“ to dovratni dugovi, kraj toga priegoni i progoni narodnih vodjah, — da prešutim Austriju, — do vrška su zasitili svakoga ugarskoga naše krvi gradjanina. — Što mi srcu sladi i čemu se najvećma radujem jest poniekie izmirena s Ugarskom dvojedna kraljevina i vitežki plebejac slavni Ivan ban. Ugarski državnici nikad liepše misli nezamislise, nikad krepostnijega čina neizvedoše, od pet godina nikad si srca naroda u dvojednoj kraljevini toli neosvojioše ko imenovanjem takmaca Gundulićeva na bansku stolicu. Jelačić je bio vojnik, bio domoljub, al u njegovih okolnostih, da je živ, i sam bi se Mažuraniću ugnuo s puta; jer samo u ovakovih rukah rodoljubjem cvjeta i napreduje domovina! I naše saučesće neka ga sokoli, i naši pozdravi uza slavno njegova naroda nek mu širo grudi i raznose ime od Adrije do Karpatah, slavno ime Ivana bana! Blaž.

POSLEDNJI MARONITA.

(Historička pripovjedka.)

VI.

... usliši snižen glas. —
Smiluj se Bože vječni! i spasi, spasi nas!

Nesrotna bitka stambulska pod Bečom razagnala je Turke kao odrtine nekošnje vevlasti po svoj Ugarskoj. Od njezina za kršćane sretna svršetka nebijaše polumjesecu na ugarskom zemljištu više obstanka. Pokle je slavni Budimgrad Turakah očišćen nije se već bilo bojati njihova silništva i grozotah. Umjesto kršćanskih bandah zalećavahu se pojedine turske osobe i obitelji da s vući u gorskih prolomih i dubokih luzih potražo zatočišta. Nu ih ni tamo nije premanula osvetljiva ruka kršćanskih hajdukah. Sam vojvoda tih mnogobrojnih hiljadah vitezovah uputio se bielu Budi-

*) Naša je zadaća mir, sloga i ljubav, te smo pogledom na ove redke indiferentni. Al ujedno uvjereni: da je kod nas još silu mraka, dakle što više, svitlila to bolje, samo neka se spore i takvi: koji ga prihvajaju pak unose u narod. Ured.

mu, paleć i harajuć, pljačkajuć i ubijajuć svako tursko sjeme i porieklo. Nuza se drži 6000 takovih poizbor momakah, dočim je do toliko hiljadah, razčetvoriv u odjele, poslao proti turskim ostankom bakonjskih šumah, te tolnanskih i baranjskih predjelah.

Smjestiv se u Budimu izdā zapovied smrti istoga dana o podne svemu što se tursko naziva. Na to zakuka srce mnogoj poturčenoj duši.

U današnjoj budimskoj vojarnici (kasarni), za našodobno pripoviedke, veličanstvenoj sgradi, pruća se gornjim spratom uporednih dvanajst sobah. U najskrajnjem ćošku od zapada pri izhodu sunca dan sv. Miholja o ruku na stol oslonjena sjedi krasna djevojka. Po mladosti ličnoj jedva ako joj 17. godina. Glava joj umotana crnom maramom, a tie- lo joj pokriva crne stambulske svile haljina. Nešto je duboko zamišljena. Duša joj svejednako uzdiše, a za svakim uzdahom pada kamen tuge sa srca praćen vrelimi suzami. Pri zatvorenu pozorčiću u tmičnoj još sobici gori pred njom svieća, oči joj gledaju al nabreknute od plača nevide svjetla. I pred njima i pred dušom crni su oblaci počinjerih griehah. U razmatranje tih griehah zadubljena duša bila bi se utāpala u morju suzah, da ju nepreseneti pokucaj na vratih.

— Ah! draga gospodjice! — zakukā go'ubinjim glasom u sobicu ušavša sobarica djevojka, — ah! vi ste na smrt odsudjena!

— Negovori Evice! cikne onesviešćena djevojka, — pa baš na smrt! — i sruši se na tlo.

Po času joj odlahne srce al ne duši. Neoprostiv grieh odmetništva predstavio se njenoj duši u svoj strahoti svojoj.

— Ah, Božja majko! smiluj se meni... uzdahne teško ležeća djevojka. Evo!... da se izpovjedim....

Na to unide u sobicu vremešan muž vodeć pod rukom kroz hodnik (ganjak) teško jecajuću ženu. Ona pane nuz krasnu djevojku, pano i čemerno zaplače, da bi isti kamen proplakao.

— Jedinice moja!... uzdahnu ženska... uzdahnū i u suzah počē umivati milovito lišće djevojčino.

— Ah sudbino kleta!... uzdahne nad obima vremešan muž padši na stolac... i zaplakav gorko... Ah, Evo! Evo! djete moje! što smo doživili?! Za tursku vjeru... ne bilo joj traga!... izgubismo Boga, izgubismo život!... o, sveti, pravedni Bože!...

Vratar sgrade udje, dvoje ljudi od nesvietno djevojke odtrgne i u zatvor u njihove sobe odvede.

U tom se čuje hodnikom zvonice. Na vrata stupi starac redovnik sa prev. otajstvom u ruci.

— Milost, milost, oće sveti!... Ah, od Boga, i od ljudih!... iznemogla zagitkne djevojka.

— Neboj se, kćeri moja! milostiv je dragi Bog. Veći je jedan trak njegove milosti, neg svi svieta griesi. Samo se prekrsti krstom Onoga, koga si od neko doba tajila. Prekrsti, iskreno Mu se izpovjedi, i skrušeno grieha oplāči... pa će ti oprostiti i dragi Bog, a možda i dobri ljudi.

Djevojka se u suzah izpovjedi. Tursko ime Sajdo zabaci, a prvo kršćansko poprimi. I poljobiv svećeniku ruku, zahvali mu za milost i utjehu i umoli ga dršćućim glasom: da se Ašver smiluje Esteri i sagriešilomu njenomu puku.

Redovnik je usljed obećanja sniženo molio od vojvode (iliti vodje) život zasuznjenih robinjicah. Nu sva molba bje uzalud. Vraćajuć se neuslišan iz vojvodinih dvorah, njeka mrtva tišina ovlada Budimom, a kroz tišinu žalostno bje s gradsko crkvice samrtno zvonice. Blaž.

(Slodi.)

NOVINSKI GLASI.

— Ugarski Sabor u Pešti nastavio je svoje sjednice 8. Studenoga. Mnogi i s desne i s lieve strane dvoje o tom: da bi sriedstva dosele uporabljena spasila ugarsku. Obzor kaže: da se imadu činovnici ogledati ovde u Slavji, a onde u Mažuraniću, pak će nestat deficita i realna i moralna.

— Ugarsko ministarstvo prihvatilo je osnovu zakon-

sku : po kojoj bi se županije i druge municipije priokrojile, i ovo bi bio prvi korak, po kom ministarstvo kani javnu upravu poboljšati.

— Ako su pouzdane viesti što ih donose peštanski listovi : to će se bečka banka tako podielit medju Bečom i Budimpeštom : da će joj natakmit Janosovu glavu, pak će jedno lice počivat u Beču, a drugo u Budimpešti, i ovde i tamo će biti jedan, podravatelj s viećom što će Nj. Veličanstvo imenovat, a ova će se vieća vodit po jednom ravnatelju. No za ovaku osnovu trieba da prvo glasa skupština bankovna, drugo oba parlamenta.

— G. Bujanović je izjavio u klubu Deakovaca : da će podnieti predlog, za osnovu zakona, u kom bi se odlučilo : kakve druge zvanie nemogu zadržati saborski poslanici.

— Rzlaganje ministra financia otvara ranu što se ujila u tielo ugarske države. Porez kojim pojedini duguju nadilazi 40 miliona. A duguju ponajviše ljudi, kojima bi triebovalo prednjačiti u poštovanja zakona : kakvi su poslanici saborski, župani, i drugi činovnici.

— U „Magyar Poliki“ netko odkrivajuć uzroke nepovoljna rukovanja pravde, reče : da Listovi nečine dobro, kada odsude iznose na javnost, jerbo se ovima nevaljani podtiču na zlo u toliko : što je čemerna uljudnost zadahnila i sudske stolice, pa danas sutra neće biti grieha, na kog bi se pečet 10 božji zapoviedji smio udarit. Ako se nevaramo i mi smo štili jednu osudu iz gdje je jedan momak silu učinio ljepoj djevici, i oto joj dievičanstvo, dakle ono : što je cieni života podjednako pa je bio osudjen na tamnicu od nekoliko mjeseci.

— Kako pišu iz Beča, Bosanska razmirica je dovršena pomirenjem Carigrada i Beča. Sada nastaje pitanje : hoćel rovi paša umit i htiti, da izlieči bolne rane sirotaj raji zadane.

— Na ugarskom Saboru u strankam : desnom i lijevom, pokaziva se njeko razsulo, od jedne i druge počimaju se odljučivat članovi.

— Bečkom carevinskom vieću podnio je finacialni ministar zakonsku osnovu o zajmu, što ga u 80 srebrni miliona kane ustanovit, i srebro položiti u blagajnu narodne banke, koja bi toliko banaka izdala, na razpoloženje carstvu, a donle dok povoljne okolnosti nebi nastale za oživotvorenje toga zajma, da se troškovi namirivaju hlebdećima t. j. privremeni na zajmovima.

— G. Kalman Ghycy položio je svoj mandat, kao poslanik kr. varozi komaroma, velik gubitak po ugarski sabor ; zato žali na odlazku njegovom i desnica, premako je bio vodja sriednje leveice.

— Ivan Vidač poslanik saborski i zlogašone štedionice Franjo Josipvaroške predsjednik, s četvrtog kata kuće Rotenbillerove je skočio, i umro ; u vrijeme blagostanja valja učuvat vjeru, da nas u vrijeme nesgode nesvlada dvojnost.

— „Zemljak“ nam donosi žalostan glas : da se seljacom u Dalmaciji prieti glad, i da se već u njeki kotari nalaze ljudi bez kruva. Birači izčekivaju od svojih poslanikah : da će ovo nevoljno stanje odkrit carevinskom vieću, i brzu pomoć zaiskati.

— Bečvani kane svečano obdržat 2. Prosinca Nj. veličanstva carevanja 25 godišnji jubileum ; ovo su sborno Nj. Veličanstvu izjavili, i zaprosili milost : da mogu onaj dobrovoljni zavod, što ga misle na uspomenu osnovat priesvietlim imenom okrstit.

— Presvietli knez srbie povrativši se iz Parisa u Biograd, odpušta ministarstvo Ristićevo pak imenova drugo s predsjedničtvom Marinovića. Magjarske novine prate ono pogrdom, jel kažu : da je bilo tobože ugarsko protivno, a ovo pozdravljaju nadom : da će ugadjat Porti i Austrougarskoj.

— U Pruskoj sastavljen je parlament, kakav godi g. Bismarcku, dakle i nadalje će moć gaziti na prsi katoličke crkve.

— Knez srbie sazvo je skupštinu na 27 stud. u Kra-

gujevac.

— Kako se nebi vedrilo u blagajni državnoj, kada su skoro iznasli : da je nestalo 100 hiljada forinti. Javni moral nije kadar izmienit vjeru, koju kad nema država, onda zašto da je ima činovnik ?

— Posli mnogo trke pošlo je za rukom ugarskom ministaru, sklopiti zajam sjednom družinom 12 bankara, na 5 godina u zlatu, koji zajam kada se sav trošak usupiti stojaće ugarsku 10 %.

G A Z D A L U K.

Tvrde butine (šunke) više putah kuvaju se više satih pa ipak su tvrde, i meso jim, Bože prosti ! ko suho triešće, da ga jedva sasiečeš, a kamo li sažvačeš. Takvu staru šunku umotajmo u grubu krpu, pa ju ukopajmo za jednu stopu duboko u zemlju, koja nit je presuha, nit prevlažna. Pokle je dva sata bila u zemlji, izvadi ju, bako ! pa njom u lonac, pa eto ti nikad frižjega i tečnijega mesa !

Krastavci nabreknju često putah u sirćetu, pa kad ih režeš, kada su šuplji iznutra ; a to jim vrsnoću umanjuje. Da budu u octu čvrsti a sočni, dobro ćeš učiniti, ako u čup, (krastavački lonac), u kom su hrastavci, metneš jednu pregrštu u frišku beznu krpu umotane užrvnane gorušice. I neboj se, da će ti se pokvariti krastavci.

Treba li krave na dan dvaput ili triput muziti ? Obća je navada da muzemo krave od početka mjeseca studenoga do konca travnja dvaputa na dan. A to, vele zato, jer poradi zimske hrane u kravjem vimenu nema toliko mlika, koliko kad se krava zelenjem hrani. Nu tomu ne treba vjerovati ; jer hoćemo li više ili manje mlika, nezavisni samo od bolje il gorje hrane, već i od toga : je li krava sposobna, da dade više mlika, što se udoji triputnim muzivom na dan. I kolikoća i kakvoća mlika zavisi od vremena : kako dugo naime počiva mličko u vimenu ? Jutarnje n. pr. mliečo počiva u vimenu 9. satih, te je vodeno i za putar slabe koristi ; podnevno muziva mlieko stojeće u vimenu 8 satih već je jaknije i bolje, a večernje od 7 satih i snagom i putrom najbolje. Istina da ga jutrom najviše, u podne manje, a na večer još manje namuzemo ; nu večernje je masnije, a jutarnje za usicenje sposobnije. Muzemo li dakle kravu dvaput na dan, to trebamo za jednu fantu putra 13. okah mlika ; dočim, ako ju muzemo na dan triput, nužno nam je za 1 fon. putra samo 10. okah. Dodamo li još kotomu da dobivamo više mlika ako kravu triputa na dan muzemo, to dobivamo više mlika ako kravu triputa na dan muzemo, to dobivamo više i putra, dakle i noveca za maslo. Dojmo dakle krave triputa na dan osobito ob zimu. A ob ljeto, nemarim, ako jih reduše doje samo dvaputa, kad je oskudna paše godina, te krave moraju daleko na pašu, a običajemo ih muziti u hlievovih kod kuće. Blaž.

TRGOVINA I OBRITNOST.

CINA RANE. Budimpešta 19. Stud. Žito ban. 81 fn. 7 f. 15—20 n. 87 fn. 7 fr. 70—80 nov. tisans. 81 fn. 7 fr. 10—25 n. 86 fn. 7 fr. 85—95 n. Budimpešt. 81 fn. 7 fr. 5—20 n. 87 fn. 7 fr. 80—90 nov. — Stolnobiogr. 81 fn. 7 fr. 30—25 n. 86 fn. 7 fr. 80—90 n. — Riž 77—78 fn. 5 fr. 30—50 n. — Ječam. 66—68 fn. 3 fr. 40—60 n. Zob 45—48 fn. 2 fr. 5—10 n. — Kokuruz banat. 80 fn. 3 fr. 80—95 n. Kohl repca 11 fr. Proja 4 fr. 30 n. mekinje fine. 3 fr. 15—20 n. niže vrsti 2 fr. 50—60 n. Motivo izpod kamena. 6—7 fr. 50 n.

Novac. Zlato. Dukat 5 fr. 43—45 nv. Srebro na 100 9 fr. 50 n. 10 fr.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 15-og Stud. : 3' 11" nad 0. opada.
Požun 15-og Stud. : 2' 9" nad 0. „
Vrieme : Mrzlo, suho.

Poruke uredništva.

Baja. G. G. P. Neće izostat. Vukovar. G. M. J. Utisnitće. se Kurd. G. B. prispiloje.